

**MINISTERUL CONSTRUCȚIILOR ȘI
DEZVOLTAREI RII REGIONALE**

DIRECȚIA GENERALĂ DEZVOLTARE REGIONALĂ

SECTIA STATISTICĂ REGIONALĂ

*Indicele de Deprivare a Ariilor Mici (IDAM) –
instrument eficient pentru determinarea zonelor defavorizate
în regiunile de dezvoltare*

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD

CHI IN U 2010

IDAM reprezintă o surse de furnizare a unor informații relevante, în baza cărora pot fi stabilite direcțiile de dezvoltare și de prioritizare a acestora, de alocare eficientă a resurselor financiare.

În scopul realizării politicii de dezvoltare regională, IDAM constituie un instrument eficient de determinare a zonelor defavorizate în regiunile de dezvoltare și reducerea discrepanțelor dintre nivelele de dezvoltare social-economică între regiuni din interiorul lor.

Anual, începând cu anul 2005, IDAM este calculat de către Ministerul Economiei, care actualmente, ia în calcul doar comunitățile rurale. În studiu sunt incluse 843 localități rurale din toate raioanele republicii, inclusiv localitățile din municipiile Chișinău și Bălți.

Pentru a stabili nivelul de deprivare a localității într-un anumit domeniu, localităților li se atribuie ranguri în dependență de indicele obținut și anume, rangul 1 – pentru localitatea cu cea mai înaltă valoare a indicelui (cea mai scăzută) și rangul 843 – pentru localitatea cu cea mai mică valoare a indicelui (cea mai prosperă).

IDAM este indicări de deprivare pe domenii oferite agenților de dezvoltare regională posibilitatea de a direcționa mai bine intervențiile în zonele care necesită atenție primordială din partea autorităților locale cîțuși regionale. Agenții obțin un instrument de axare pe un domeniu concret și de monitorizare a progreselor.

Beneficiile care pot fi obținute în rezultatul utilizării IDAM:

- evaluarea performanțelor de dezvoltare a regiunilor/raioanelor/localităților;
- oferirea unui suport în direcția unei politici de dezvoltare regională și a resurselor financiare;
- crearea strategiilor și direcțiilor de dezvoltare la nivel de regiune de dezvoltare/raion/ localitate;
- atragerea donatorilor externi și locali;
- dezvoltarea capacitatilor actorilor implicați în realizarea politicii de dezvoltare regională.

Indicele respectiv oferă informații cu privire la distribuirea geografică a depriverii relative într-o serie de domenii la nivel de localitate. Pentru analiză au fost identificate 7 domenii, fiecare reprezentând un aspect aparte al depriverii rurale, acestea fiind:

- deprivarea de venituri;
- deprivarea economică;
- deprivarea demografică;
- deprivarea asistenței medicale;
- deprivarea educațională
- deprivarea condițiilor de trai
- deprivarea geografică

Toate domeniile de deprivare menționate sunt dimensionate și combinate într-un singur indice de deprivare multiplă (IDAM). La calcularea indicelui de deprivare multiplă, celor 7 domenii li se atribuie ponderile, după cum urmează :

- Deprivarea de venituri 20%
- Deprivarea economică 20%
- Deprivarea demografică 10%
- Deprivarea asistenței medicale 15%
- Deprivarea educațională 15%
- Deprivarea condițiilor de trai 10%

Conform prevederilor Strategiei naționale de dezvoltare regională, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 158 din 04.03.2010, eforturile Guvernului în perioada anilor 2010-2012 vor fi îndreptate spre consolidarea capacitaților și condițiilor de dezvoltare în cadrul a trei regiuni de dezvoltare – Nord, Centru și Sud. Reiese din aceste considerente, Secția statistică regională, din cadrul Ministerului a efectuat analiza, cu reprezentarea grafică pe domeniile de deprivare, a celor mai deprivate localități rurale în anul 2008.

Mai jos este expusă analiza grafică pe domenii de deprivare în cadrul Regiunii de dezvoltare Sud.

DEPRIVAREA MULTIPL

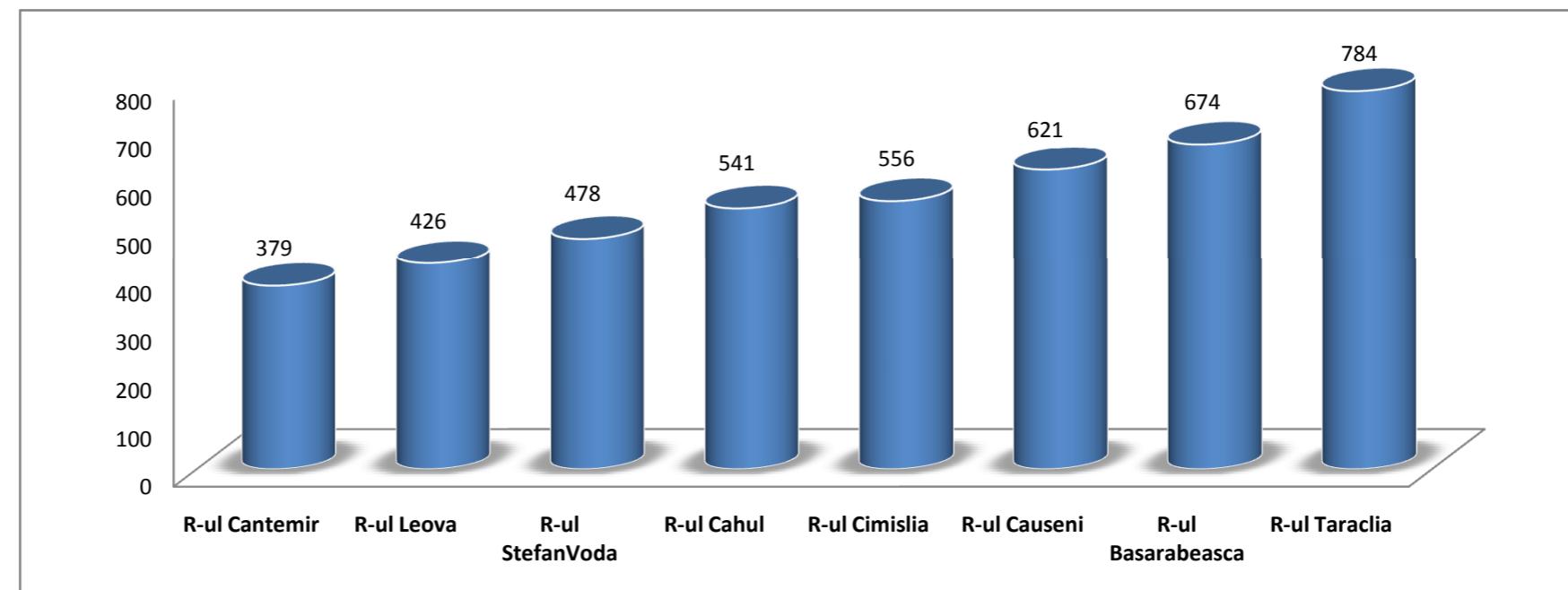
După cum s-a menționat, Indicele de deprivare multipl este obținut prin combinarea indicilor de deprivare pe domeniile: deprivarea după venituri, deprivarea economică, deprivarea demografică, deprivarea asistenței medicale, deprivarea educațională, deprivarea condițiilor de trai și deprivarea geografică. IDAM demonstrează că există diferențe mari în nivelele deprivării atât între raioane ca și în cadrul acestora.

Astfel, conform calculelor Ministerului Economiei pe anul 2008, cel mai deprivat raion în regiunea de dezvoltare Sud este raionul Cantemir, cu rangul 379, care este urmat de raionul Leova, cu rangul 426. Cel mai prosper raion este raionul Taraclia (rangul 784).

Examinând situația din raionul Cantemir, ca cel mai deprivat raion din regiune, observăm un decalaj foarte mare între localitățile raionului, rangul variază de la 27 - s. Tartaul, până la 752 - s. Sadic. Deci, cea mai deprivată localitate în Regiunea de dezvoltare Sud este s. Sadic, r. Cantemir.

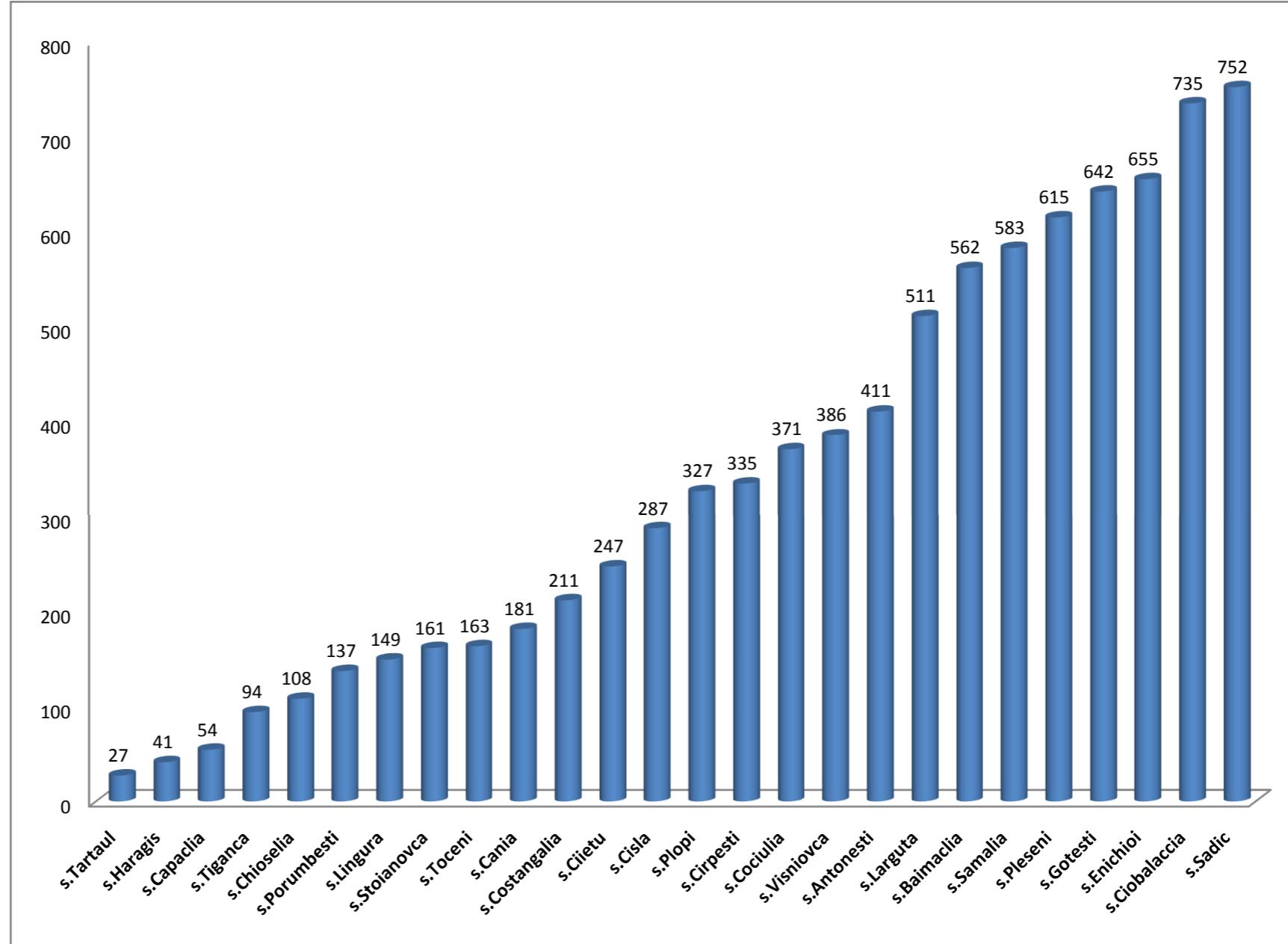
Deprivarea multiplă a localităților rurale la nivel de raioane

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD	Indicele de deprivare multiplă a arărilor mici - IDAM
R-ul Cantemir	379
R-ul Leova	426
R-ul StefanVoda	478
R-ul Cahul	541
R-ul Cimișlia	556
R-ul Căușeni	621
R-ul Basarabeasca	674
R-ul Taraclia	784

Deprivarea multiplă a localităților rurale în cadrul raionului Cantemir

RAIONUL CANTEMIR	Indicele de deprivare multiplă a satelor mici - IDAM
s.Tartaul	27
s.Haragis	41
s.Capaclia	54
s.Tiganca	94
s.Chioselia	108
s.Porumbesti	137
s.Lingura	149
s.Stoianovca	161
s.Toceni	163
s.Cania	181
s.Costangalia	211
s.Ciietu	247
s.Cisla	287
s.Plopi	327
s.Cirpești	335
s.Cociulia	371
s.Visniovca	386
s.Antonesti	411
s.Larguta	511
s.Baimaclia	562
s.Samalia	583
s.Pleseni	615
s.Gotesti	642
s.Enichioi	655
s.Ciobalaccia	735
s.Sadic	752

DEPRIVAREA DE VENITURI

Pentru a calcula deprivarea pe venituri, mai jos sînt expuse indicatorii care permit măsurarea la cel mai jos nivel de dezagregare:

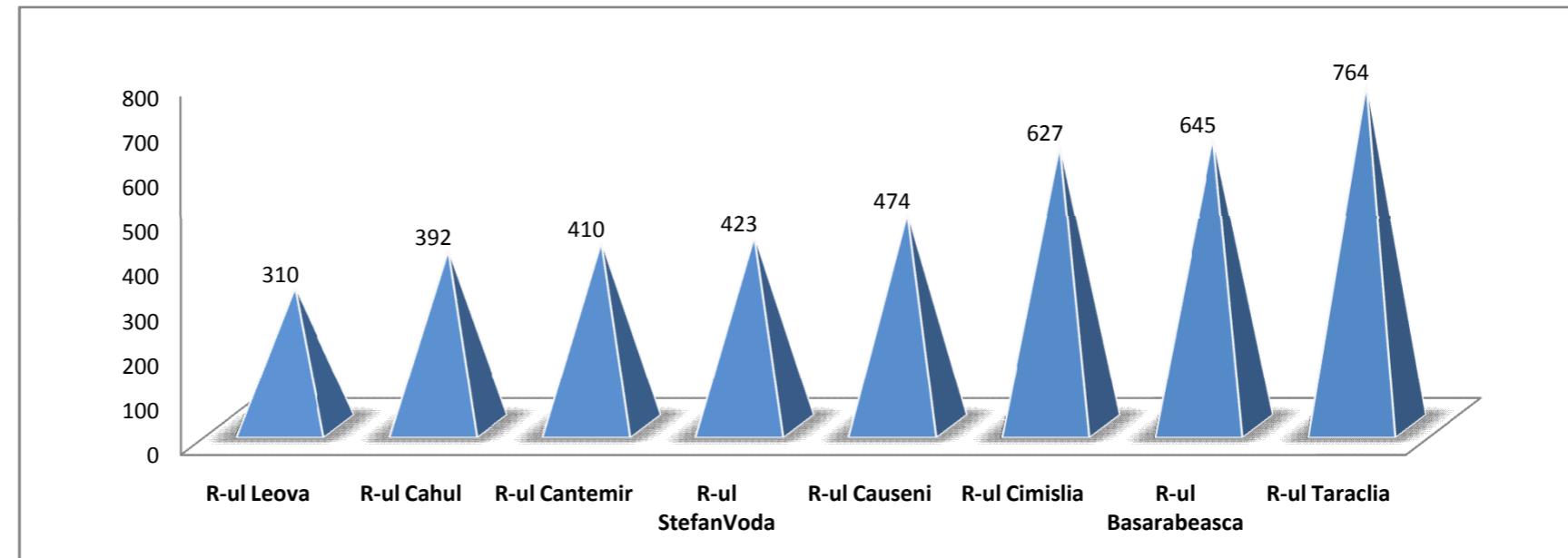
- Proporția recipienților de alocații pentru persoane vîrstnice în totalul populației;
- Proporția recipienților de indemnizații pentru copii persoanelor asigurate (finanțate din bugetul asigurărilor sociale de stat) în totalul populației;
- Proporția beneficiarilor de indemnizații lunare pentru încreșterea copilului cu vîrstă între 1,5 și 16 ani (persoanelor neasigurate, BS), în totalul populației;
- Proporția populației fără un loc stabil de trai, în totalul populației.

În Regiunea de dezvoltare Sud conform calculelor din 2008, cel mai deprivat raion este Leova (rangul 310), urmat de raionul Cahul (rangul 392), iar cel mai prosper - raionul Taraclia (rangul 764). Se observă o variație mare în deprivarea de venituri atât între raioane cât și între localitățile acestora. Rangurile localităților din raionul Leova variază de la 94 - s. Tochile-Raducani până la 673 - s. Bestemac.

Astfel, în anul 2008, cea mai deprivată localitate de venituri din regiune este s. Tochile-Raducani din r. Leova.

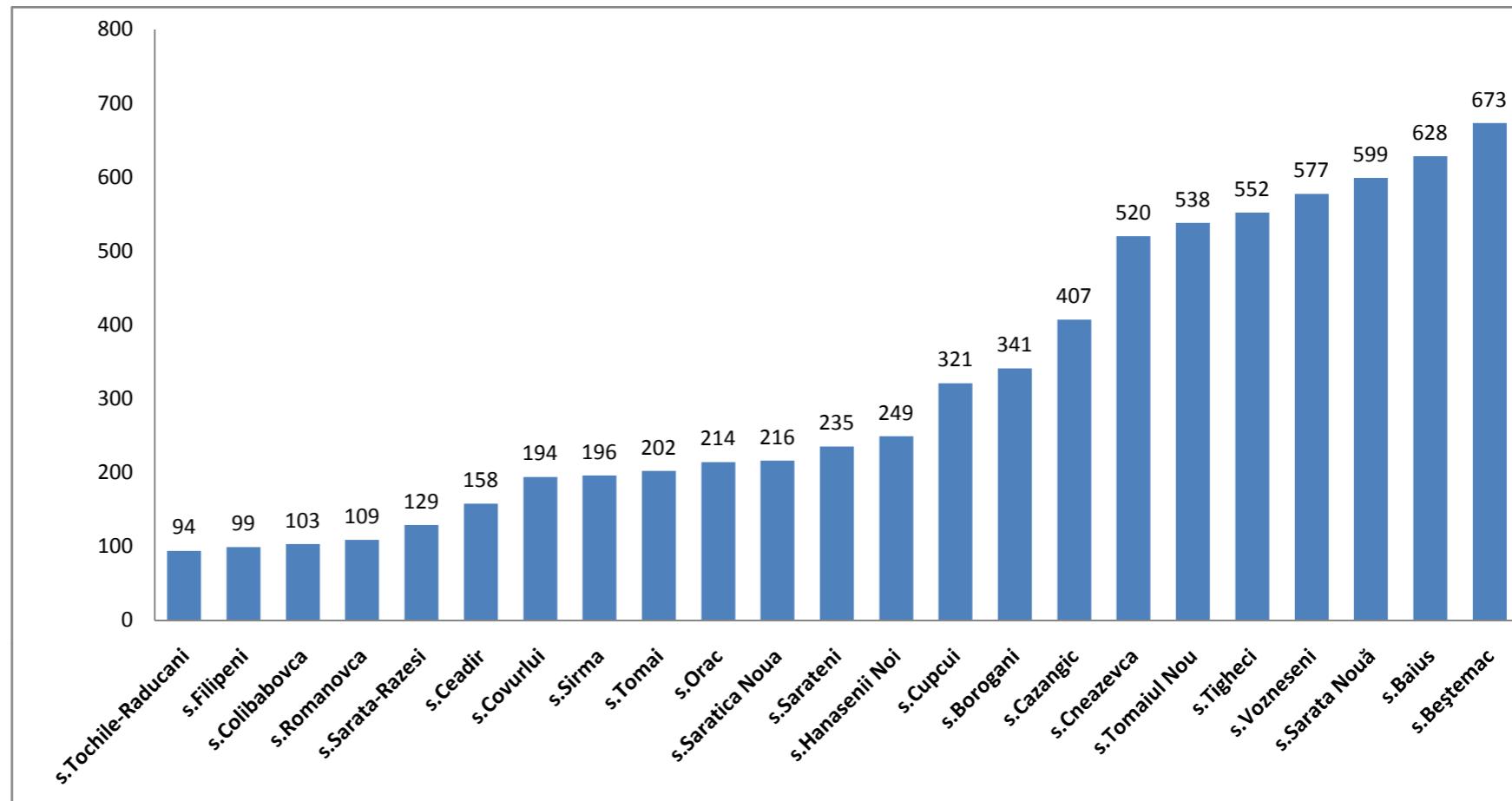
Deprivarea de venituri la nivel de raioane

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD	Deprivare a de venituri
R-ul Leova	310
R-ul Cahul	392
R-ul Cantemir	410
R-ul StefanVoda	423
R-ul Causeni	474
R-ul Cimișlia	627
R-ul Basarabeasca	645
R-ul Taraclia	764

Deprivarea de venituri a localităților în cadrul localităților din raionul Leova

RAIONUL LEOVA	Deprivare a de venituri
s.Tochile-Raducani	94
s.Filipeni	99
s.Colibabovca	103
s.Romanovca	109
s.Sarata-Razesi	129
s.Ceadir	158
s.Covurlui	194
s.Sirma	196
s.Tomai	202
s.Orac	214
s.Saratica Nouă	216
s.Sarateni	235
s.Hanasenii Noi	249
s.Cupcui	321
s.Borogani	341
s.Cazangic	407
s.Cneazevca	520
s.Tomaiul Nou	538
s.Tigheci	552
s.Vozneseni	577
s.Sarata Nouă	599
s.Baius	628
s.Bestemac	673

DEPRIVAREA DEMOGRAFIC

Pentru a exprima nivelul de deprivare demografic , au fost identificati urmatorii indicatori:

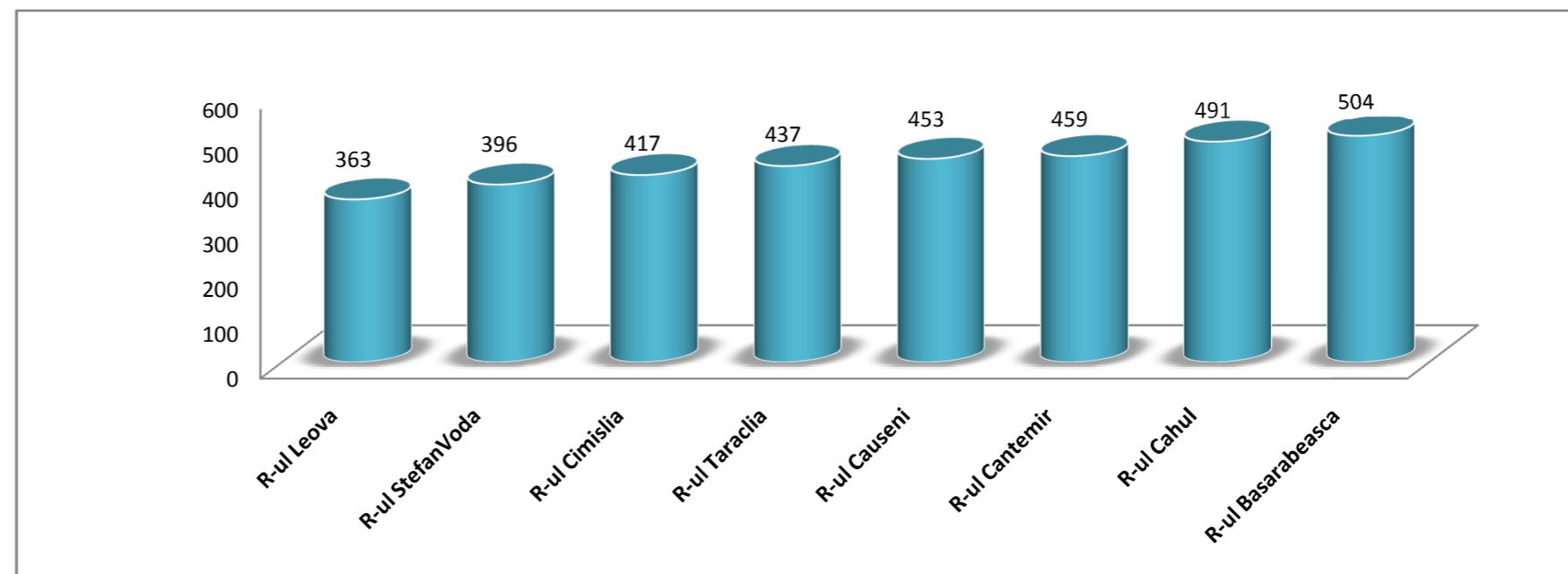
- Proporția familiilor cu 3 sau mai mulți copii din numărul total de familii;
- Proporția familiilor cu invalizi în numărul total al familiilor;
- Proporția persoanelor de 75 de ani și mai mulți în totalul populației;
- Proporția populației absente mai mult de un an în primăvara în totalul populației.

Să răția și deprivarea sănătății corelație strânsă cu prezența copiilor în familie. Cota mare a familiilor numeroase într-o localitate rezultă o rată mare de dependență. Ponderea mare a persoanelor în etate și a invalidilor la fel pune o povară mai mare pe "umerii" populației apte de muncă din comunitate. Problema demografică este accentuată și de ponderea înaltă a populației plecate peste hotare la muncă .

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud, cel mai deprivat raion în domeniul demografic este Leova (rangul 363). Cel mai prosper raion este raionul Basarabeasca (rangul 504). Dacă la nivel de raion rangurile variază moderat de la 363 la 504, apoi la nivel de localități din raionul Leova, acesta este de la 30 - s. Tigheci, până la 792 - s. Sirma. Deci cea mai defavorizată localitate în domeniul depriverii demografice din regiune este s. Tigheci, r. Leova

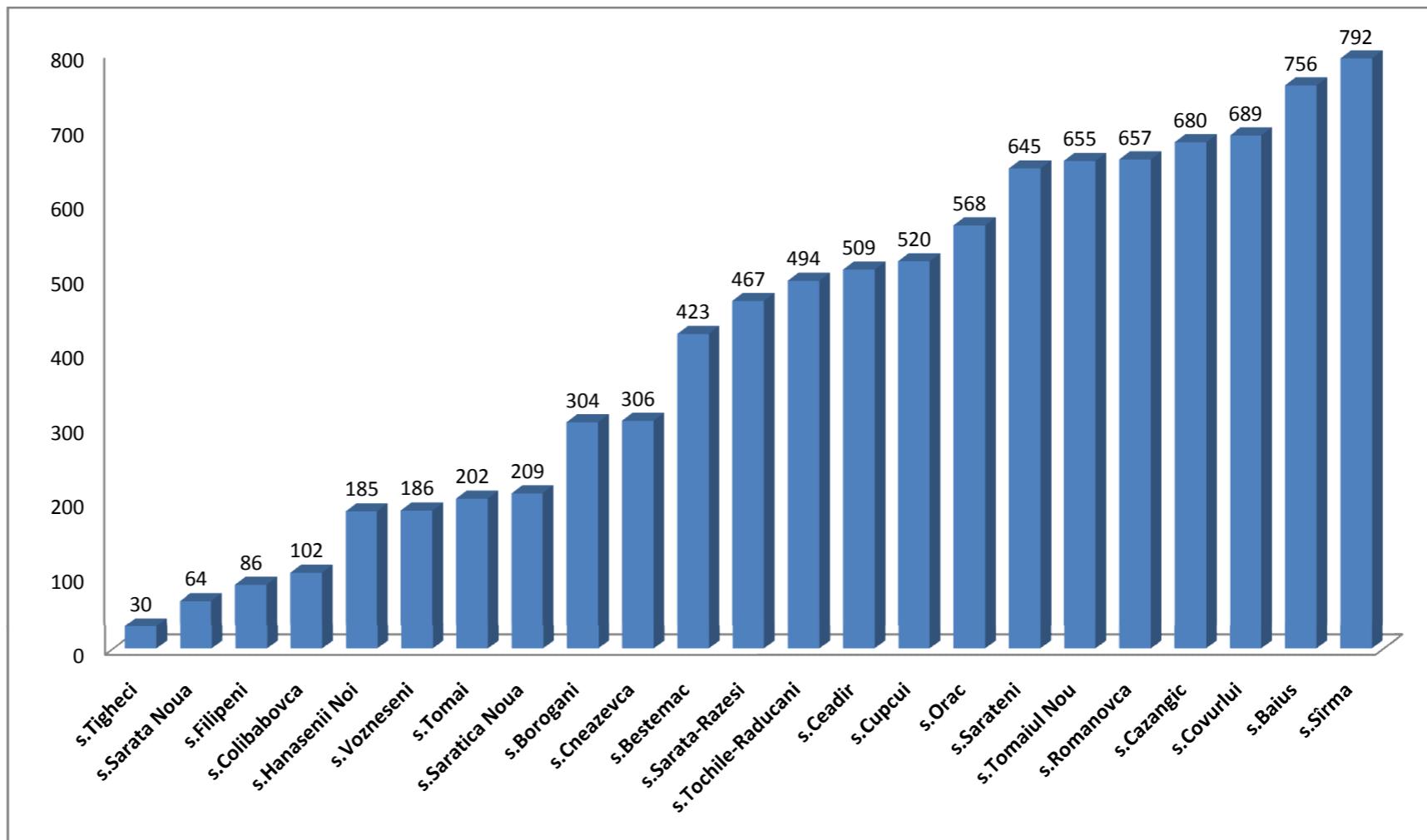
Deprivarea demografică la nivel de raioane

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD	Deprivarea demografică
R-ul Leova	363
R-ul StefanVoda	396
R-ul Cimișlia	417
R-ul Taraclia	437
R-ul Căseni	453
R-ul Cantemir	459
R-ul Cahul	491
R-ul Basarabeasca	504

Deprivarea demografică a localităților rurale în cadrul raionului Leova

RAIONUL LEOVA	Deprivare demografică
s.Tigheci	30
s.Sarata Noua	64
s.Filipeni	86
s.Colibabovca	102
s.Hanasenii Noi	185
s.Vozneseni	186
s.Tomai	202
s.Saratica Noua	209
s.Borogani	304
s.Cneazevca	306
s.Bestemac	423
s.Sarata-Razesi	467
s.Tochile-Raducani	494
s.Ceadir	509
s.Cupcui	520
s.Orac	568
s.Sarateni	645
s.Tomaiul Nou	655
s.Romanovca	657
s.Cazangic	680
s.Covurlui	689
s.Baius	756
s.Sîrma	792

DEPRIVAREA ECONOMIC

Potențialul economic al comunității este un factor important care contribuie esențial în dezvoltarea acesteia. Comunitățile deprivate economic se confruntă cu mai multe dificultăți în dezvoltare și necesită suportul exterior pentru a accelera procesul în sine.

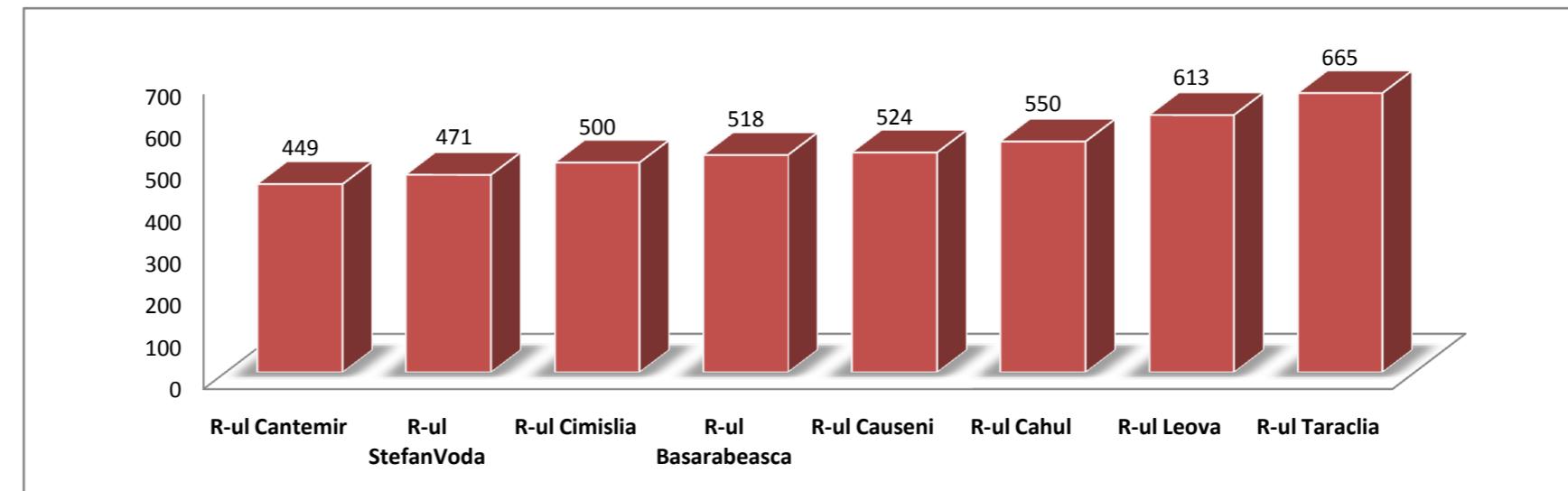
În regiunile Moldovei activitățile de antreprenoriat sunt încreștători slab dezvoltate. Indicatorii care urmează au fost selectați ca fiind relevanți și descrie deprivarea economică și sănătatea componentelor acestui domeniu:

- Venitul bugetului local pe persoană, lei;
- Calitatea medie a produsului - coefficient;
- Marimea medie a produsului agricol pe persoană, ha;
- Numărul mediu de viteze pe persoană, număr convențional;
- Numărul întreprinderilor industriale, la 1000 locuitori;
- Numărul întreprinderilor comerciale, la 1000 locuitori;
- Numărul întreprinderilor care prestează servicii, inclusiv de transport, agricultură, la 1000 locuitori;
- Numărul întreprinderilor agricole cu peste 10 ha, la 1000 locuitori;
- Rata persoanelor 18-35 ani în totalul populației (potențialul social-economic al localității).

În Regiunea de Dezvoltare Sud cel mai deprivat raion din punct de vedere economic, conform datelor din 2008, este raionul Cantemir (rangul 449), urmat de raionul Stefan Vodă (rangul 471). La nivel de localitate din raionul Cantemir, ca cel mai deprivat raion în domeniul respectiv, există un decalaj mare. Rangul variază de la 72 - s. Cania, până la 824 - s. Samalia.

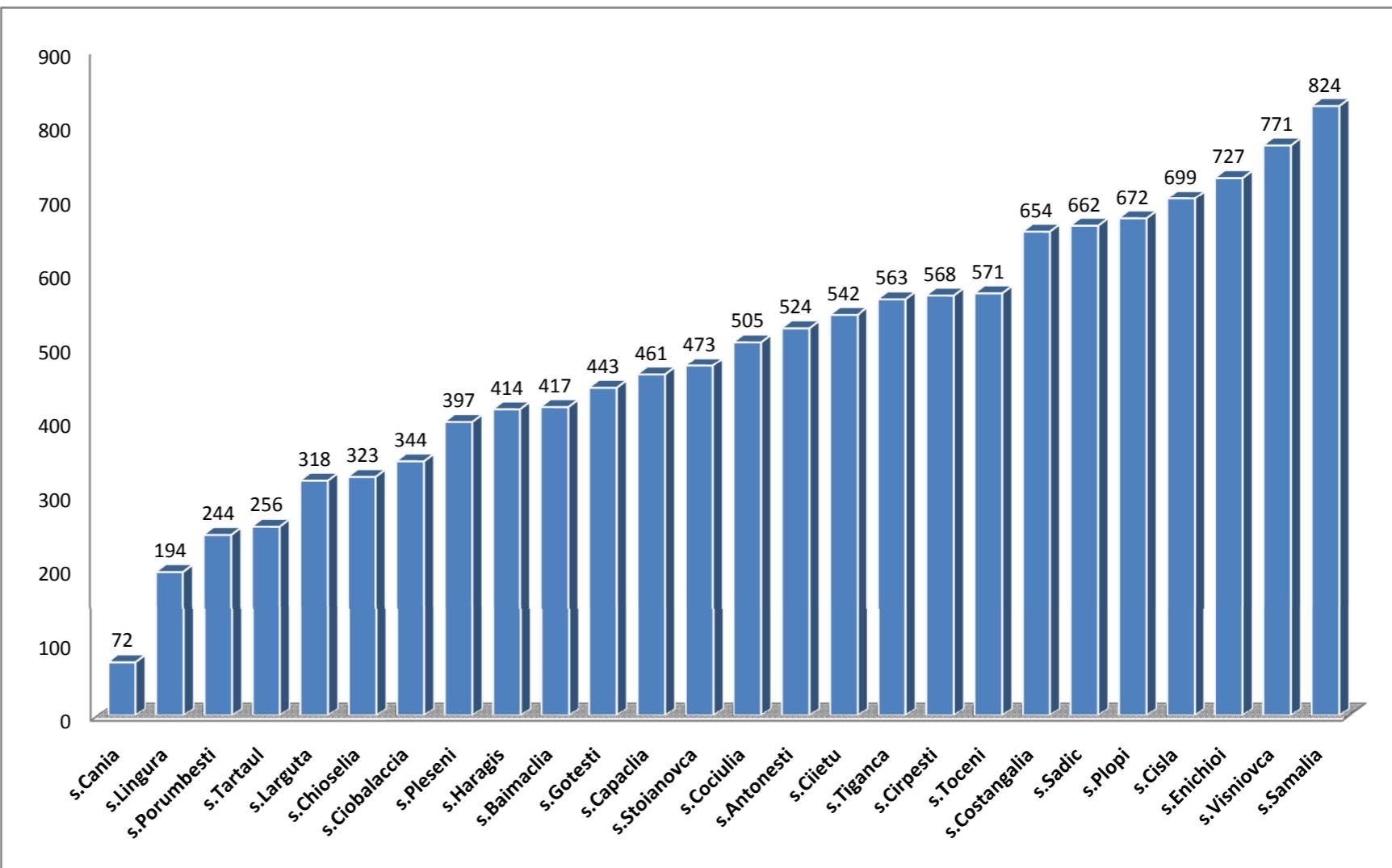
Deprivarea economică la nivel de raioane

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD	Deprivarea economică
R-ul Cantemir	449
R-ul Stefan Vodă	471
R-ul Cimișlia	500
R-ul Basarabeasca	518
R-ul Căușeni	524
R-ul Cahul	550
R-ul Leova	613
R-ul Taraclia	665

Deprivarea economică a localităților rurale în cadrul raionului Cantemir

RAIONUL CANTEMIR	Depriv. area econo- mic
s.Cania	72
s.Lingura	194
s.Porumbesti	244
s.Tartaul	256
s.Larguta	318
s.Chioselia	323
s.Ciobalaccia	344
s.Pleseni	397
s.Haragis	414
s.Baimaclia	417
s.Gotesti	443
s.Capaclia	461
s.Stoianovca	473
s.Cociulia	505
s.Antonesti	524
s.Ciuetu	542
s.Tiganca	563
s.Cirpești	568
s.Toceni	571
s.Costangalia	654
s.Sadic	662
s.Plopi	672
s.Cisla	699
s.Enichioi	727
s.Visniovca	771
s.Samalia	824

DEPRIVAREA ASISTENȚEI MEDICALE

Deprivarea asistenței medicale identifică comunitățile, unde rata mortalității populației în general și a mortalității infantile, în particular, este comparativ mare. De asemenea este menținut accesul populației la asistența medicală primară și la serviciile spitalice și, la sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală. În mediul rural sunt declarate distanțe considerabile pînă la oficiul medicului de familie, polyclinic și spital, respectiv de peste 1 km, 15 km și 20 km. De menționat, că stareasă sătulii populației este asociată cu alte forme de depravare și este un determinant important al bunăstării gospodăriilor casnice.

Pentru analiza deprivarea asistenței medicale au fost determinați indicatorii după cum urmează :

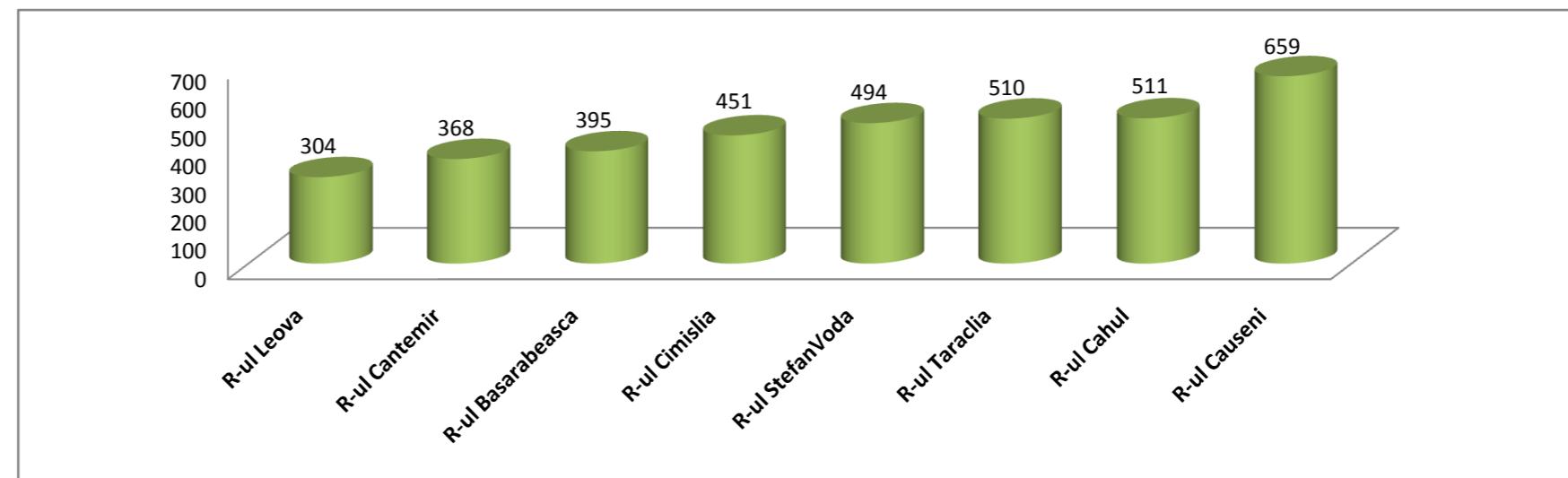
- Rata mortalității;
- Rata deceselor copiilor sub vîrstă de 5 ani;
- Rata populației fără acces la medicul de familie în raza de 2 km de la domiciliul lor;
- Distanța medie a populației pînă la spital, km;
- Ponderea populației neîncadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală în totalul populației.

În regiunea de dezvoltare Sud cel mai deprivat raion în domeniul asistenței medicale în anul 2008 este Leova (rangul 304), urmat de raionul Cantemir (rangul 368). Cel mai prosper raion este raionul Căușeni (rangul 659).

În domeniul respectiv, în cadrul raionului Leova, de acemenea există un decalaj foarte mare între localitățile. Astfel, cea mai deprivată localitate este s. Tomaiul Nou, cu rangul 9, iar cea mai prosperă, cu rangul 659, este s. Tomai.

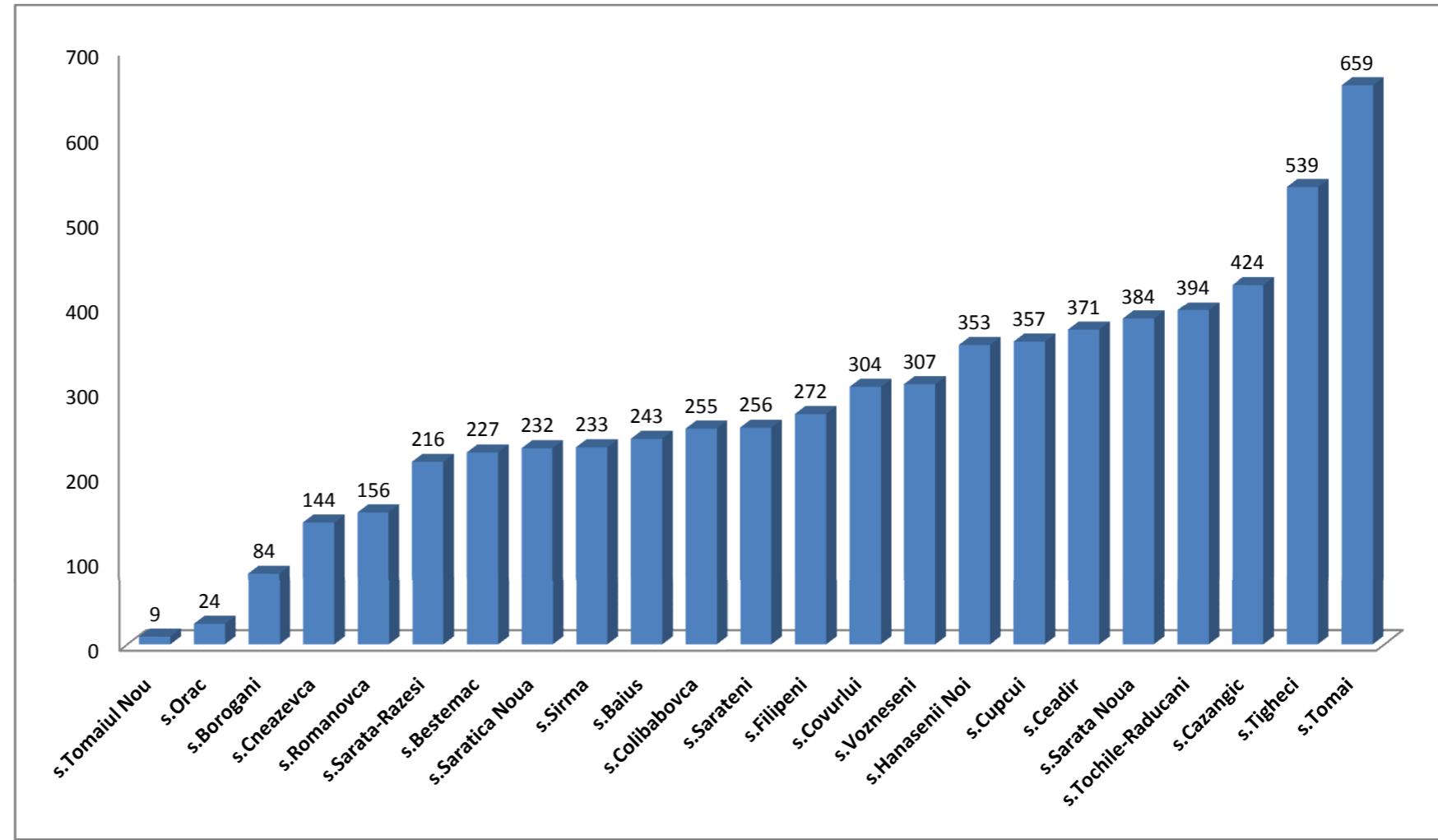
Deprivarea asistenței medicale la nivel de raioane

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD	Deprivare a asistenței medicale
R-ul Leova	304
R-ul Cantemir	368
R-ul Basarabeasca	395
R-ul Cimișlia	451
R-ul StefanVoda	494
R-ul Taraclia	510
R-ul Cahul	511
R-ul Căușeni	659

Deprivarea asistenței medicale a localităților rurale în cadrul raionului Leova

Raionul LEOVA	Deprivarea asistenței medicale
s.Tomaiul Nou	9
s.Orac	24
s.Borogani	84
s.Cneazevca	144
s.Romanovca	156
s.Sarata-Razesi	216
s.Bestemac	227
s.Saratica Noua	232
s.Sirma	233
s.Baius	243
s.Colibabovca	255
s.Sarateni	256
s.Filipeni	272
s.Covurlui	304
s.Vozneseni	307
s.Hanasenii Noi	353
s.Cupcui	357
s.Ceadir	371
s.Sarata Noua	384
s.Tochile-Raducani	394
s.Cazangic	424
s.Tigheci	539
s.Tomai	659

DEPRIVAREA EDUCATIONAL

Educația este corelată strâns cu situația materială și este un aspect important al depriverii multidimensionale. Accesul la educație și calitatea educativă determină oportunitățile personale în viitor, posibilitatea de a obține un venit mai mare, deci și nivelul de bună stare.

Cercetările demonstrează că riscul să fie deservit direct proporțional cu nivelul de studii. Accesul la educație mai cu seamă în mediul rural din Moldova mai este considerat să fi o problemă, în deosebi în domeniul educației precolare și a studiilor superioare. Indicatorii selectați pentru acest domeniu au drept scop măsurarea accesului la educație în mediul rural. Cu cât mai mulți copii nu frecventează instituțiile precolare și de învățămînt, cu atât mai deprivat este localitatea respectivă. Este considerat importantă și asigurarea cu cadre didactice

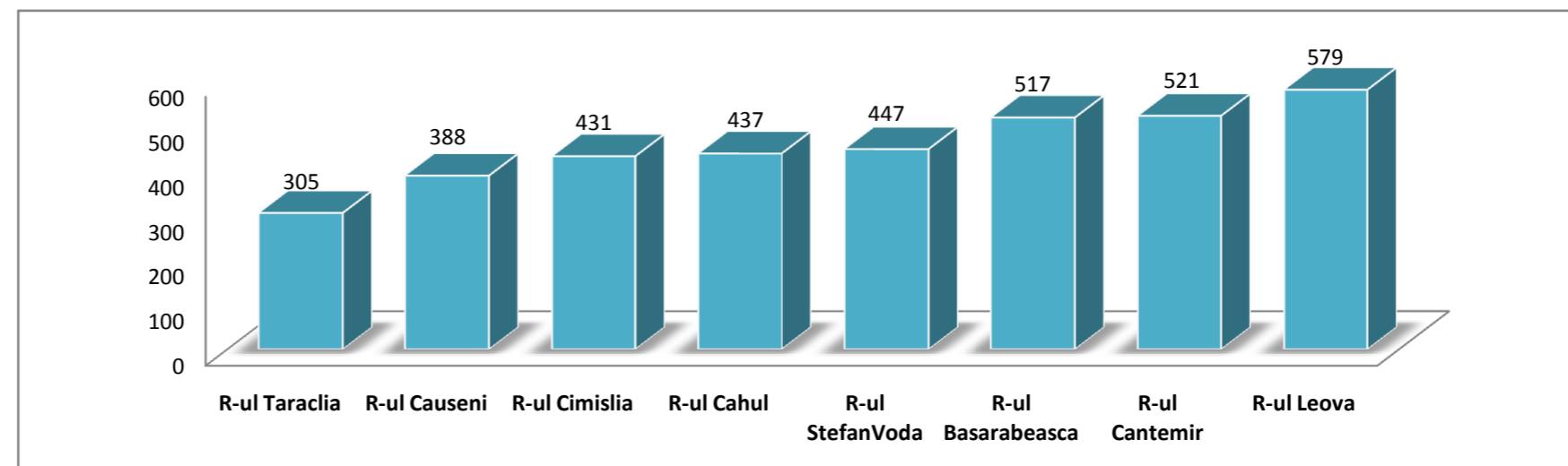
a instituțiilor precolare. În acest context, pentru măsurarea depriverii educaționale au fost selectați următorii indicatori:

- Proportia copiilor în vîrstă de 5-6 ani care nu frecventează instituțiile educaționale precolare;
- Proportia copiilor în vîrstă de 7-15 ani care nu frecventează școală;
- Proportia adolescenților în vîrstă de 16-24 de ani care nu au continuat educația;
- Proportia populației care locuiesc la distanță de peste 2 km de la școală medie sau liceu;
- Proportia copiilor 3-4 ani neînrolați în sistemul precolar;
- Numărul de copii 0-6 ani care frecventează instituția precolară per cadru didactic.

În anul 2008, între raioanele din cadrul Regiunii de dezvoltare Sud, se observă o deviere moderată în deprivarea educațională, între rangul 305 și rangul 579. Astfel, cel mai deprivat raion este raionul Taraclia (gradul 305), iar cel mai prosper raion, cu rangul 579, este raionul Leova. Ceea ce nu se poate spune despre deprivarea educațională nemijlocită în cadrul raionului Taraclia, ca cel mai deprivat raion. Nivelul depriverii variază de la rangul 3 - s. Salcia, la rangul 719 - s. Aluatu.

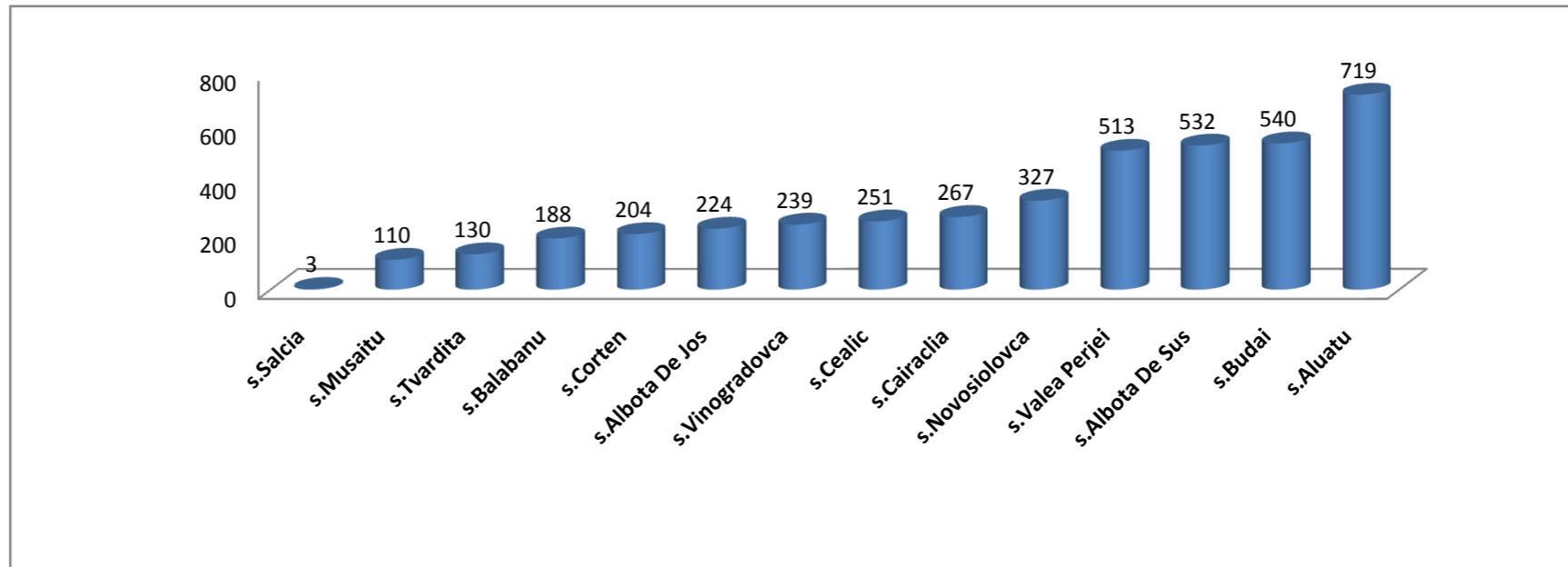
Deprivarea educațională la nivel de raioane

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD	Depriveră ea educațională
R-ul Taraclia	305
R-ul Căușeni	388
R-ul Cimișlia	431
R-ul Cahul	437
R-ul Stefan Voda	447
R-ul Basarabeasca	517
R-ul Cantemir	521
R-ul Leova	579

Deprivarea educațională a localităților rurale în cadrul raionului Taraclia

RAIONUL TARACRIA	Deprivarea educațională
s.Salcia	3
s.Musaitu	110
s.Tvardita	130
s.Balabancu	188
s.Corten	204
s.Albota De Jos	224
s.Vinogradovca	239
s.Cealic	251
s.Cairaclia	267
s.Novosiolovca	327
s.Valea Periei	513
s.Albota De Sus	532
s.Budai	540
s.Aluatu	719

DEPRIVAREA CONDIȚIILOR DE TRAI

Nivelul utilităților disponibile la nivel local și starea generală a caselor descriu o altă formă de deprivare, care afectează direct populația ce locuiește în localitatea respectivă, precum ar fi numărul locuințelor fără acces la apă potabilă sau la servicii, fără acces la gazul natural și încălzirea centrală. Numărul mare de case abandonate, starea cărora se deteriorează încrezător, contribuie la apariția de populație a sentimentului de nesiguranță, la tendința de subdezvoltare în continuare a localității. Astfel, pentru a exprima deprivarea condițiilor de trai a comunităților rurale au fost selectate următoarele indicatorii disponibile:

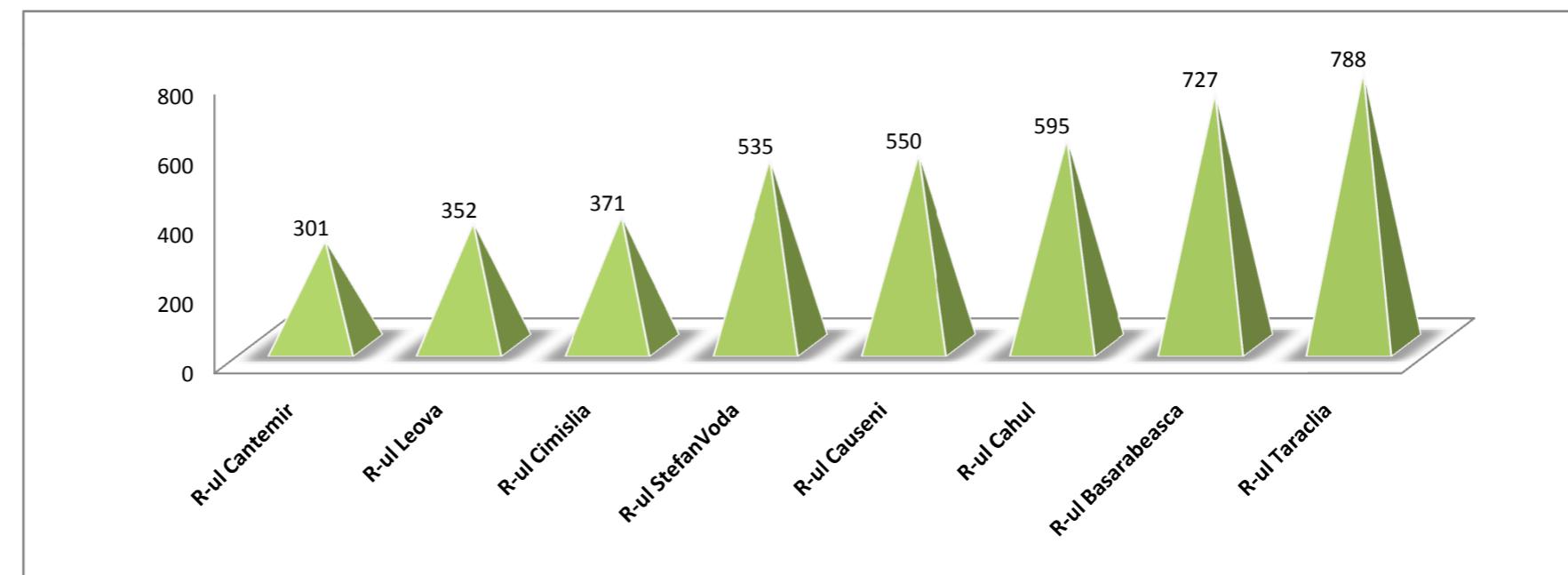
- Proportia de fântâni fără apă potabilă din numărul total de fântâni;
- Proportia de case fără gaz centralizat din numărul total de case;
- Proportia de case fără sistem de încălzire din numărul total de case;
- Proportia de case fără apă centralizată din numărul total de case;
- Proportia caselor/apartamentelor prezentând mai mult de un an în totalul numărului de locuințe.

Raionul Cantemir, la moment, este cel mai vulnerabil raion în privința condițiilor de trai din Regiunea de dezvoltare Sud, având gradul 301. Raionul Taraclia, la capitolul dat, este cel mai puțin deprivat, având rangul 788.

Între localitățile rurale din raionul Cantemir există un decalaj foarte mare în domeniul respectiv. Rangul variază de la 49 până la 639. Astfel, cea mai deprivată localitate este satul Gotești, cu rangul 49.

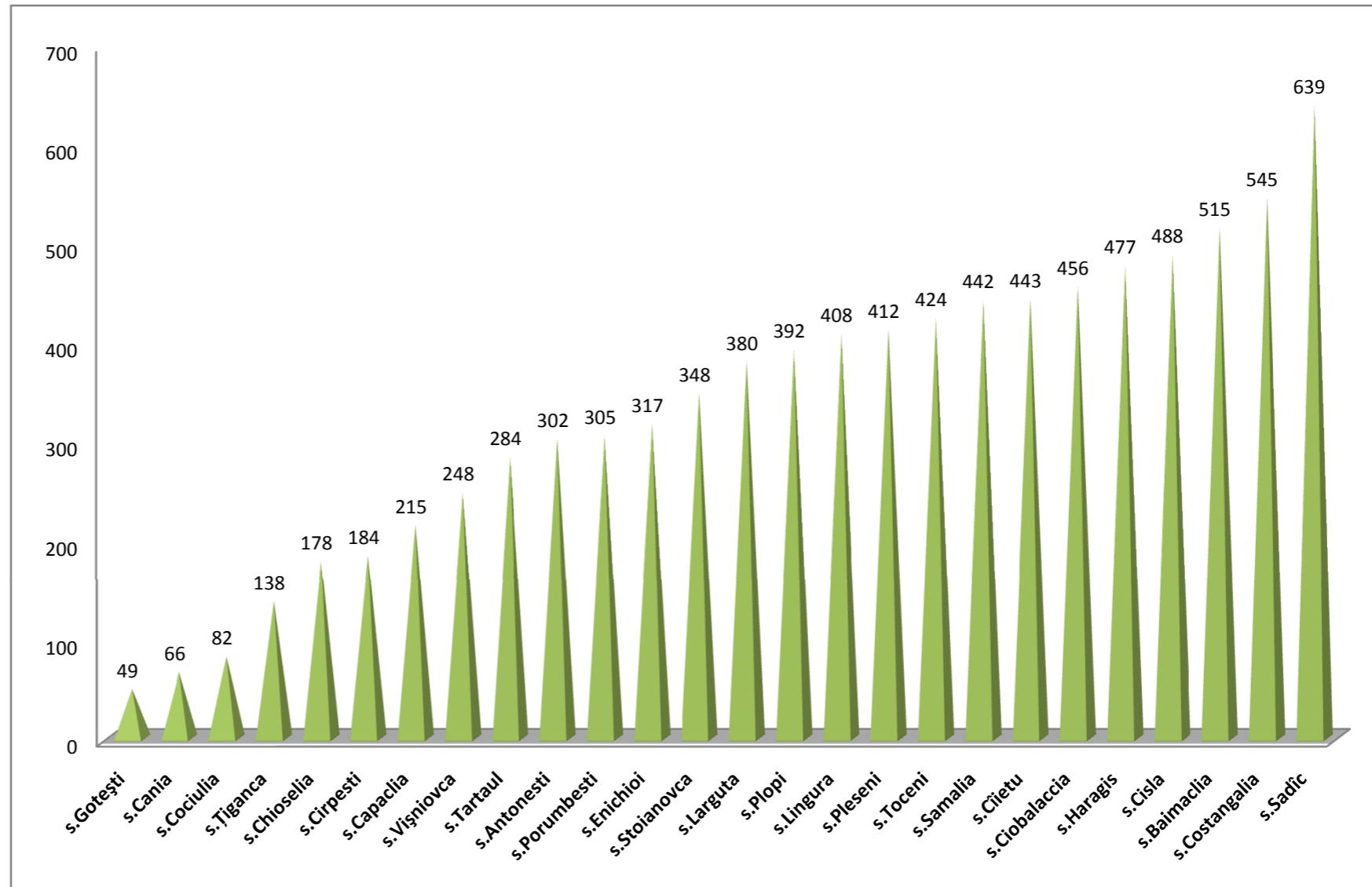
Deprivarea condițiilor de trai la nivel de raioane

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD	Deprivare a condițiilor de trai
R-ul Cantemir	301
R-ul Leova	352
R-ul Cimișlia	371
R-ul StefanVoda	535
R-ul Căseni	550
R-ul Cahul	595
R-ul Basarabeasca	727
R-ul Taraclia	788

Deprivarea condițiilor de trai a localităților rurale în cadrul raionului Cantemir

Raionul CANTEMIR	Deprivarea condițiilor de trai
s.Gostești	49
s.Cania	66
s.Cociulia	82
s.Tiganca	138
s.Chioselia	178
s.Cirpești	184
s.Capaclia	215
s.Vîniovca	248
s.Tartaul	284
s.Antonesti	302
s.Porumbesti	305
s.Enichioi	317
s.Stoianovca	348
s.Larguta	380
s.Plopî	392
s.Lingura	408
s.Pleseni	412
s.Toceni	424
s.Samalia	442
s.Cîietu	443
s.Ciobalaccia	456
s.Haragis	477
s.Cisla	488
s.Baimaclia	515
s.Costangalia	545
s.Sadîc	639

DEPRIVAREA GEOGRAFIC

Domeniul respectiv în careva accesul unei localități la careva posibilități potențiale de dezvoltare, acestea fiind estimate prin distanța medie până la piață, orașul vecin, de asemenea și prin calitatea drumurilor din localitate. Accesul la piele este foarte important în zonele rurale, unde posibilitățile de realizare a producției agricole este determinat în mare măsură nivelul veniturilor gospodăriilor.

Starea în care se află drumurile din localitate, în special în condiții meteorologice nefavorabile, reduce accesul populației rurale la servicii de educație, sănătate, precum și la pielele urbane. Atât distanța până la un centru comercial, cât și calitatea drumurilor, mai soară nivelul depriverii geografice:

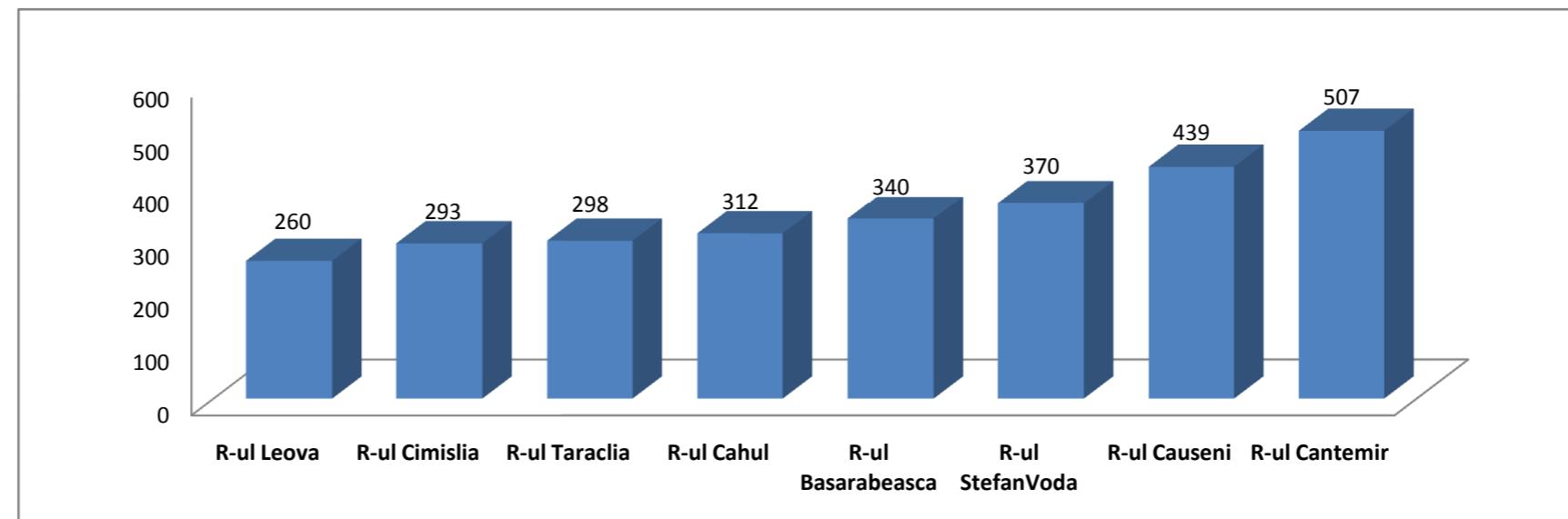
- Distanța medie până la piață, km;
- Distanța medie până la orașul vecin, km;
- Proporția drumurilor reparate cu suprafață rigidă în lungimea totală a drumurilor.

Raionul Leova, conform calculelor IDAM pentru anul 2008, este cel mai deprivat din regiunea Sud în domeniul depriverii geografice (rangul 260). Cel mai prosper raion este Cantemir cu rangul 507.

Reieșind din calculele efectuate, cea mai deprivată localitate în domeniul depriverii geografice din raionul Leova, și respectiv din Regiunea de dezvoltare Sud, este s. Orac, cu rangul 13.

Deprivarea geografică la nivel de raioane

REGIUNEA DE DEZVOLTARE SUD	Deprivarea geografică
R-ul Leova	260
R-ul Cimișlia	293
R-ul Taraclia	298
R-ul Cahul	312
R-ul Basarabeasca	340
R-ul StefanVoda	370
R-ul Căușeni	439
R-ul Cantemir	507

Deprivarea geografică a localităților rurale în cadrul raionului Leova

Raionul LEOVA	Deprivarea geografică
s.Orac	13
s.Colibabovca	16
s.Covurlui	31
s.Ceadir	33
s.Sarata-Razesi	69
s.Tomai	101
s.Tomaiul Nou	118
s.Borogani	174
s.Tochile-Raducani	177
s.Sarateni	180
s.Cneazevca	183
s.Saratica Noua	184
s.Bestemac	212
s.Sarata Noua	273
s.Romanovca	274
s.Cupcui	323
s.Vozneseni	372
s.Filipeni	431
s.Sîrma	437
s.Cazangic	474
s.Hanasenii Noi	512
s.Tigheci	577
s.Baius	655

